

ASGER JORN. 60 min., 16mm, farve. Danmark 1977. Produceret af Statens Filmcentral hos Kraka Film. Manuskript og instruktion: Per Kirkeby. Fotograf: Teit Jørgensen. Klip: Grete Møldrup. Lyd: Jan Juhler. Musik: Jean Dubuffet og Asger Jorn.

Dette program er redigeret af Troels Andersen, Silkeborg Kunstmuseum.

Denne pjece, der er udgivet af Statens Filmcentral, udleveres gratis til brug i forbindelse med filmen. – Henvendelse til Statens Filmcentrals hovedkontor, Vestergade 27, 1456 København K, eller Jyllandskontoret, Sønder allé 5, 8000 Århus C.

FILMEN OM ASGER JORN

Per Kirkebys film om Asger Jorn er optaget i 1977–78. Det er det første forsøg på efter Jorns død at sammenfatte hans liv og kunstneriske indsats i en biografisk helhed. Kirkeby har ikke kendt Jorn personligt, men har siden tressernes begyndelse beskæftiget sig med hans bøger og billeder.

Filmen samler sig om nogle få afsnit i Jorns liv og tager udgangspunkt i de øde, forblæste landskaber i Vestjylland, hvor han blev født. Faderens gravsten på kirkegården antyder miljøet og Jorns opvækst, der blev præget af faderens tidlige død.

Silkeborg blev Jorns hjemby i Danmark, et udgangspunkt, som han følte sig både tiltrukket og frastødt af. Kirkeby viser med nutidige billeder fra byen, hvordan rammerne stadig eksisterer, og glider derfra over til fyrrernes og halvtredsernes verden, skildret gennem fotografier og tegninger.

I en lang sekvens er vi med ved Jorns overdragelse af en udsmykning til Silkeborg Bibliotek, der blev færdig i 1953. To år inden var han blevet tvunget tilbage til Danmark fra Frankrig, hårdt angrebet af tuberkulose, forårsaget af underernæring og en hektisk arbejds- og rejseaktivitet. En

række fotografier, optaget af Jorns mangeårige ven, fotograf Johannes Jensen, gør det muligt at følge ceremonien på biblioteket og senere Jorns arbejde i keramikværkstederne i Silkeborg og Sorring samme år. Jorn havde selv planer om en film ved denne tid, og fik optaget en lille sekvens, der i nærbilleder viser arbejdet med et billede.

Jernbanebommene på Silkeborg Hovedgade går ned og toget, der var Jorns foretrukne rejseform, fører os med til Albisola, der fra 1955 blev hans tilholdssted i Italien. Skildringen er koncentreret om det hus, som Jorn købte som ruin og sammen med sin ven Umberto Gambetta og dennes hustru i løbet af tresserne forvandlede til en keramisk og skulpturel have som rammen om et hus dækket med farvede relieffer og fresker. Dyr og planter fuldender denne realisation af forestillingen om en arkitektur, fyldt med oplevelse.

Gennem Jorns egne tekster, der er filmens eneste talte kommentar, belyser Kirkeby her som i filmens andre afsnit sammenhængen mellem Jorns kunst og hans teoretiske virksomhed. Fra Albisola springer vi til Jorns udgangspunkt i Frankrig; en række billeder viser det grå og fattige miljø i udkanten til araberkvarteret i Paris, hvor han i begyndelsen af tresserne fik sit første atelier.

Filmens sidste afsnit skildrer arbejdet med det store keramiske relief, der i 1959 blev opsat på Statsgymnasiet i Århus og som blev til i Albisola. Endelig følger Kirkeby Jorns store inspiration, beskæftigelsen med den forhistoriske og tidligste kunst i Skandinavien, gennem hans arbejde med sagnfiguren Didrek, hvis gengivelser han fandt på kirkemuren i Grötlingbo på Gotland. Dette emne tog Jorn op i et stort værk, som han efterlod i manuskript ved sin død den 1. maj 1973. Hans urne blev nedsat ved kirkens tårn ved midsommer samme år.

Troels Andersen

BIOGRAFI

1914

Født den 3. marts i Vejrum, Jylland, som søn af lærer Lars Peter Jørgensen og lærerinde Maren Jørgensen.

1929

Familien flytter efter faderens død til Silkeborg.

1930-32

Begynder seminarieuddannelse, som han gennemfører på fem år. Maler sine første billeder. Får forbindelse med forfatteren Broby-Johansen og maleren Martin Kaa-lund-Jørgensen, og med syndika-listen Christian Christensen.

1933

Debuterer på udstillingen »Frie jyske malere« i Silkeborg med to billeder.

1936-37

Rejse til Paris, studerer under Fernand Léger. Udfører 1937 en forstørrelse af en barnetegning for Le Corbusier i »Pavillon des temps nouveaux« på Verdensudstillingen i Paris. Arbejder i den spanske ambassade for det republikanske Spanien.

1938

Afholder separatudstilling i København sammen med Pierre Wemaëre, som han har mødt hos Léger.

1939

Gifter sig med Kirsten Lyngborg.

1941-44

Tager del i udgivelsen af »Helhesten«, hvortil han bidrager med artikler og litografier. I »Helhesten« bidrager også Ejler Bille, Henry Heerup, Egill Jacobsen, Carl-Henning Pedersen, arkæologen P. V. Glob.

1945

Navneskifte fra Jørgensen til Jorn.

1946

Rejse til Lapland i Sverige (Saxnäs) om sommeren, dernæst til Paris og Holland. Møder Constant, inspirerer den hollandske eksperimentelle gruppe til udgivelsen af »Reflex«.

1947-48

Arbejder med vævninger sammen med Pierre Wemaëre i Normandiet. Opholder sig omkring seks måneder på øen Djerba i Tunis. Første separatudstilling i Paris. Deltager i gruppen »Surréalisme-revolutionnaire«s arbejde i Paris og Bruxelles. Møder derigennem den belgiske forfatter Christian Dotremont. Bryder sammen med denne, Appel, Constant, Corneille, og Joseph Noiret ud og danner gruppen »Cobra«.

1948-51

En af hovedskikkelserne i »Cobra«. Deltager som bidrager til tidskriftet, udgiver »Cobra-biblioteket« (i 15 hefter).

1949

Møde i Bregnerød, Danmark, med deltagelse af Dotremont, Constant m.fl. Vægge og loft i Arkitekthytten, hvor mødet holdes, dækkes med store dekorationer.

1950

Høstudstillingen opløses, den danske gruppe af spontant-abstrakte kunstnere sprænges endeligt. Jorn bor i den parisiske forstad Suresnes sammen med Robert Jacobsen i ca. 6 måneder.

1951

Gifter sig med Matie van Domselaer.

1951-52

Sendes hjem fra Suresnes og indlægges på Silkeborg Sanatorium med alvorligt tilfælde af tuberkulose. Afslutter to manuskripter i sanatoriet, det ene »Held og Hasard«, der sammenfatter et større manuskript fra 1946-48 (»Blade af kunstens bog I-III«). Maler flere billeder og arbejder på to store billedrækker - »Årstiderne« og »Af den stumme myte«. Udfører sine første keramiske arbejder siden seminarietiden og nogle skulpturer fra 40'ernes begyndelse.

1953

Arbejder intensivt med keramik i Silkeborg og i Sorring, der er et gammelt keramisk centrum. Forlader Danmark i oktober for at bosætte sig først i Schweiz, og året efter i Albisola, Italien.

1954

Arbejder med keramik i Albisola sammen med Appel, Baj, Corneille, Fontana m.fl. Arbejder teoretisk på at danne en fortsættelse af Cobra under navnet »Mouvement pour un Bauhaus Imaginiste«, der beskæftiger sig med kunstens forhold til teknikken.

1956

Får fast bolig i Paris.

1957

Bauhaus Imaginiste ophæves. Jorn udsender en samling artikler fra 50'erne under titlen »Pour la forme«. Han indtræder i en ny gruppering med bl.a. den franske forfatter og filmand Guy Debord. Gruppen får navnet »L'internationale situationniste«. Jorn opnår internationalt gennembrud som maler, separatudstillinger i en række byer i Europa.

1959

Arbejder med et stort keramisk relief til Statsgymnasiet i Århus. Relieffet udføres på fire måneder i Albisola og opsættes om efteråret. Giver en række arbejder af andre kunstnere til Silkeborg Kunstmuseum, der åbner udstillingen »Ny international kunst«.

1960

Afslutter foreløbig arbejdet på sit største oliebillede »Stalingrad«.

1961

Arbejder med en billedserie med titlen »Luxury paintings«. Udkaster en plan om et stort billedværk, der skal belyse den skandinaviske folkekunsts historie gennem titusinde år. Demissionerer i april fra »L'internationale situationniste«.

1962

Mange rejser, bl.a. sammen med fotografen Gerard Franceschi. Grundlægger »Skandinavisk institut for sammenlignende vandalisme«, en enmandsinstitution, hvori hans hi-

storiske undersøgelser koncentrerer. Institutet udsender fra 1962–64 fire pocketbøger af Jorn («Om naturens orden», »Værdi og økonomi«, »Held og Hasard«, »Ting og Polis«), hvori aktuelle betragtninger kædes sammen med æstetik og kulturfilosofi. Udfører grammofonindspilninger med bruitistisk musik sammen med Jean Dubuffet.

1964

Afslår Guggenheim-prisen. Deltager i en række internationale udstillinger. Retrospektiv udstilling i Kunsthalle Basel, Stedelijk Museum, Amsterdam, og Louisiana, Danmark. Arbejder med collager.

1965–66

Opgiver planen om den store bogudgivelse om skandinavisk folkekunst og lukker instituttet »midlertidigt for offentligheden«. Udgiver i 1965 et prøvebind: »Skånes sten-skulptur«, som privattryk i 100 eksemplarer.

1967

Udfører en række store litografier i Schweiz.

1968

Rejse til Havanna, Cuba, hvor han under deltagelsen i en kulturel kongres maler hele det indre af en nationaliseret bank.

1970

Udfører et keramikrelief til Kulturhuset i Randers. Relieffet fremstilles i Albisola og opsættes under Jorns opsyn om efteråret. Begynder arbejdet på et værk om goterkongen Theoderik og sagnfiguren Didrek. Foretager verdensomrejse.

1971–72

Udfører farveraderinger, farvetræsnit og skulpturer i bronze og marmor.

1973

Stor international retrospektiv udstilling åbner i Hannover. Viser derefter i Berlin, Bruxelles, Aalborg, Louisiana. Indlagt på Kommunehospitalet, Århus. Gift med Nanna Enzensberger. Rejser til Albisola.

1973

Dør den 1. maj om aftenen i Århus. Efterlader sig det fuldførte manuskript til Didrek-bogen. Begravet i Grötlingbo, Gotland.

BØGER OM JORN

Guy Atkins: Asger Jorn. Art in Progress. London 1964

Guy Atkins: Asger Jorn I-III. London-København 1968-80

I. Jorn in Scandinavia 1930-1953

II. Asger Jorn: The crucial years 1954-64

III. Asger Jorn: The final years 1965-73 (udk. 1980)

Mario de Micheli: Jorn scultore. Milano 1973

Jorn: Le Jardin d'Albisola. Torino 1973

Jorn/Cuba. Torino 1970

Asger Jorn. Werkverzeichnis, Druckgraphik. Ed. Gal. van de Loo, München 1976

Virtus Schade: Asger Jorn. København 1965. Dansk og engelsk udgave

Virtus Schade: Asger Jorn. (Pocketbog). København 1968

Silkeborg Kunstmuseum: Asger Jorn, malerier. Silkeborg 1964, forord af Hans Kjærholm

Silkeborg Kunstmuseum: Asger Jorn 1914-1973. Silkeborg 1974

BØGER AF JORN

En oversigt over hans skrifter frem til 1963 findes i

Guy Atkins og *Erik Schmidt*: En bibliografi over Asger Jorns skrifter til 1963. Kbhvn. 1964

Af senere bøger fremhæves:

Signes gravés. København-Paris. 1964

Nordens teoretiske æstetik. Efterskrift af Asger Jorn. Kbhvn. 1967

La langue verte et la cruite. Paris 1968

Magi og skønne kunster. 1971

Tegn og underlige gerninger. 1970

Indfald og Udfald. 1971

Gotlands Didrek og Folkekunstens Didrek. 1978 (Første bind af Niels Lukman og Jørgen Sonne, andet bind af Jorn)

FILMEN OM
ASGER JORN

